

Резюме на проект по Фонд „Наука“ № 24025 – Есенна конкурсна сесия 2024:
„Приложение на географски информационни системи за оценка на здравните
неравенства в България“

Ръководител: Проф. д-р Клара Георгиева Докова, доктор

Здравните неравенства са водещ приоритет на глобалната здравна политика. Мерките за намаляването им и адекватните за целта политики следва да се основават на данни и научни доказателства за естеството, величината и тенденциите на здравните неравенства и неравнопоставеността в здравеопазването сред населението, както и на данни за факторите, които ги обуславят на национално (контекстуално) равнище.

Фундаменталната цел на настоящият проект е да се осигури адекватна, надеждна и публично достъпна научна информация за регионалните здравни неравенства в България и факторите, които ги обуславят, като неотменна предпоставка за стимулиране и развитие на здравни политики с потенциал за постигане на „пропорционална равнопоставеност“ при удовлетворяване на здравните потребности. Декомпозирана, тази цел включва:

1. Разкриване и анализ на величината и тенденциите на регионалните здравни неравенства в България;
2. Проучване на спецификите в регионалните констелации от рискови за здравето фактори и атрибутивната им роля за здравните неравенства;
3. Изследване на субективните оценки на здравното състояние и опита със здравни услуги на пациентите (Patient Reported Outcome Measures – PROMs & Patient Reported Experience Measures – PREMs) и анализиране влиянието на регионалните общностни характеристики и здравната мрежа върху показателите за здравно състояние и опита със здравни услуги, съобщавани от пациентите;
4. Проучване възможностите на географските информационни системи за анализ на общественото здраве и здравните системи.

За постигане на целта са формулирани шест комплексни задачи:

1. Разработване на изследователски инструментариум за събиране на информация и избор на система от показатели за оценка и визуализация на здравните неравенства и техните детерминанти и на концепция за уеб-платформа за визуализация на данните и изследване на явленията;
2. Събиране и обобщаване на първична и вторична информация за здравните неравенства и техните детерминанти на национално, регионално, областно и общинско равнище в България; изграждане на база данни, като основа за разкриване и обяснение на здравните неравенства и обуславящите ги фактори,

предоставяща възможност за изучаване на тенденциите в наблюдаваните явления, чрез периодично ѝ допълване с данни за следващи времеви периоди;

3. Разработване и въвеждане в действие на обществено достъпна специализирана уеб-базирана платформа за визуализация на регионалните здравни неравенства и регионалните характеристики, които ги детерминират или създават рискове за общественото здраве;
4. Анализи и синтез на данните за здравните неравенства и техните детерминанти с фокус върху факторите, които оказват влияние върху регионалните различия;
5. Формулиране на изводи и препоръки за развитие на специфични здравни политики и конкретни интервенции, насочени към намаляване на неравенствата и неравнопоставеността в различните региони;
6. Трансфер на знанията и застъпничество: разпространение на резултатите сред научната общност, политици и други заинтересовани страни и сред широката общественост;
7. Фокусиране на общественото внимание върху значимите неравенства в здравето в България.

Резултати за общественото здраве и здравната политика в България:

1. Създадена първата в България ГИС базирана уеб платформа за мониторинг на общественото здраве и за здравни анализи;
2. Обобщени налични данни; генерирани нови данни; поддържана база от данни за здравните неравенства и неравнопоставеност в здравеопазването на национално, регионално и областно равнище;
3. Визуализирани широк спектър от регионални дисбаланси, касаещи здравето на населението;
4. Повишена осведоменост по проблемите, свързани със здравните неравенства в страната ни;
5. Създадени научно-базирани предпоставки за стимулиране на обществена активност и контрол за преодоляване на дисбалансите в здравната ни система.

Резултати от изследователската работа по проекта:

1. Осигуряване потенциал за значим брой анализи на регионалните здравни неравенства чрез ГИС базираната уеб платформа с данни за общественото здраве;
2. В краткосрочен и средносрочен план, провеждане на множество актуални научни изследвания, което ще даде възможност за повишаване публикационната активност на участниците в проекта (планирани са 10 публикации), не само в български, но и в международни научни списания с импакт фактор, индексирани в международни бази данни;
3. В дългосрочен план, стимулиране планирането и броя на провежданите научни изследвания чрез визуализация на наличната и липсващата информация за здравето и осигуреността на системата с ресурси в регионите;

4. Повишаване конкурентоспособността на МУ-Варна в краткосрочен и дългосрочен план в областта на геопространствените анализи, касаещи общественото здраве;
5. Изграждане на експертиза във ФОЗ на МУ-Варна за висококачествена изследователска работа;
6. Изграждане на широка интердисциплинарна изследователска мрежа.

Резултати, свързани с кариерното развитие:

1. Подпомагане реализацията и защитата на два дисертационни труда (като се очаква да бъдат защитени във времевите рамки на проекта);
2. Стимулиране кариерното израстване на младите учени, докторантите и постдокторантите, включени в екипа на проекта, чрез научните участия и публикации.